

ปัจจัยทำนายการปรับตัวของผู้ใหญ่ที่มีภาวะสายตาสั้น

วิชุดา ครุธทอง, ศศ.ม.*, ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิมพา ขจรธรรม, ปร.ด. (ประชากรศาสตร์)*,

รองศาสตราจารย์ไฉ่ กุลลวิชัยกุล, วท.ม. (ชีวสถิติ)*, อาจารย์ แพทย์หญิงสุศรี โชติกวณิชย์, พ.บ., ว.ว. จักษุวิทยา**

*วิทยาลัยราชสุดา, มหาวิทยาลัยมหิดล, วิทยาเขตศาลายา, จ.นครปฐม 73130, **ภาควิชาจักษุวิทยา, คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล, มหาวิทยาลัยมหิดล, กรุงเทพฯ 10700.

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงสำรวจนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุที่เริ่มมีภาวะสายตาสั้น ระยะเวลามีภาวะสายตาสั้น จำนวนปัญหาในการมองเห็น การสนับสนุนทางสังคม และการปรับตัวของผู้ใหญ่ที่มีภาวะสายตาสั้น กลุ่มตัวอย่าง คือผู้ป่วยที่มีภาวะสายตาสั้นมารับบริการในคลินิกฟื้นฟูสมรรถภาพทางการมองเห็น ภาควิชาจักษุวิทยา คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล อายุ 21-60 ปี จำนวน 129 คน คำนวณจำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยโปรแกรม G*Power 3.1.7 วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์และตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันและสมการถดถอยเชิงเส้นเชิงเดียว ผลการศึกษา พบว่าปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะการมองเห็น ได้แก่ อายุที่เริ่มมีภาวะสายตาสั้น ระยะเวลามีภาวะสายตาสั้นและจำนวนปัญหาในการมองเห็นไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการปรับตัวของผู้ใหญ่ที่มีภาวะสายตาสั้น แต่ปัจจัยทางสังคม คือการสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์กับการปรับตัวของผู้ใหญ่ที่มีภาวะสายตาสั้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r=0.412$, $p < 0.01$) เมื่อใช้สมการถดถอยเชิงเส้นเชิงเดียว สร้างสมการทำนายการปรับตัวดังนี้ การปรับตัวของผู้ใหญ่ที่มีภาวะสายตาสั้น = $5.554 + 0.142$ (การสนับสนุนทางสังคม) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การทำนายร้อยละ 17.0

คำสำคัญ: ผู้ใหญ่ที่มีภาวะสายตาสั้น / การสนับสนุนทางสังคม / การปรับตัวต่อความพิการทางการเห็น

Abstract : Factor in Predicted of Adaptation to Low Vision in Adults

Vichuda Krutthong*, Pimpa Kajorntham*, Wilai Kusulwisitkul*, Suksri Chotikavanich, M.D.**

*Ratchasuda College, Mahidol University, Salaya Nakhonpathom 73170, **Department of Ophthalmology, Faculty of Medicine Siriraj Hospital, Mahidol University, Bangkok 10700, Thailand.

Siriraj Medical Bulletin 2016;9(1):10-16

The objectives of this survey research were to study factors related to adaptation to visual impairment in adults with low vision. These four factors were: age at start of having low vision, duration of having low vision, number of problems with seeing and social support from family. The samples were 129 adults with low vision, aged between 21-60 years who received service from Vision Rehabilitation Clinic at Ophthalmology Department at Siriraj Hospital. Samples size was calculated by using G*Power program version 3.1.7. Data collection was made by face to face interview with questionnaires. Statistics used in data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, Pearson's Product Moment

Keywords: Adults with low vision, social support, adaptation to visual impairment

พจนานุกรม-ภาษาไทย 2559, ปีที่ 9, ฉบับที่ 1

บุคคล จำนวน 12 ข้อ

- 1) ข้อมูลทั่วไป เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพ จำนวนสมาชิกในครอบครัว สมาชิกในครอบครัวที่มีภาวะสายตาเลือนราง สถานภาพภายในครอบครัว
- 2) ข้อมูลเกี่ยวกับภาวะสายตาเลือนราง ได้แก่ อายุที่เริ่มมีภาวะสายตาเลือนราง ระยะเวลาที่มีภาวะสายตาเลือนราง และจำนวนปัญหาในการมองเห็น

ส่วนที่ 2 แบบประเมินการสนับสนุนทางสังคมของคนสายตาเลือนราง

พัฒนาโดย กชกร ศรีสัมพันธ์^๖ จำนวน 30 ข้อ สร้างตามแนวความคิดของเซฟเฟอร์ คอยน์และลาซาลัส แบ่งการสนับสนุนทางสังคมออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านอารมณ์ ด้านการยอมรับ ยกย่อง และเห็นคุณค่า ด้านการเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว และสังคม ด้านข้อมูลข่าวสาร ด้านสิ่งของ และบริการ แบบประเมินมีลักษณะข้อคำถาม 2 ลักษณะ คือข้อคำถามทางบวก และข้อคำถามทางลบ โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ในการตอบ คะแนนอยู่ระหว่าง 30-150 คะแนน ค่าความเที่ยง = 0.91

การแปลความหมาย ใช้หลักเกณฑ์ดังนี้ ช่วงคะแนนระหว่าง 30-69 คะแนน คือระดับน้อย ช่วงคะแนนระหว่าง 70-109 คะแนน คือระดับปานกลาง และช่วงคะแนนระหว่าง 110-150 คะแนน คือระดับมาก

เกณฑ์การให้คะแนน

ลักษณะข้อคำถาม	ข้อที่	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ข้อคำถามด้านบวก	1, 2, 4, 7, 8, 11, 13, 15, 17, 19, 20, 21, 25, 26, 28, 30	5	4	3	2	1
ข้อคำถามด้านลบ	3, 5, 6, 9, 10, 12, 14, 16, 18, 22, 23, 24, 27, 29	1	2	3	4	5

เกณฑ์การให้คะแนน

ข้อคำถาม	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
ข้อคำถามที่ 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 11	0	1	2	3
ข้อคำถามที่ 7, 12	3	2	1	0

ส่วนที่ 3 แบบประเมินการปรับตัวต่อความพิการทางการเห็น

สร้างโดย Horowitz A, Reinhardt JP⁶ จำนวน 12 ข้อ แนวคิดหลักเพื่อวัดระดับการปรับตัวที่เกิดขึ้นกับบุคคลที่เคยมีการมองเห็นเป็นปกติจนเกิดความสูญเสียการมองเห็นในลักษณะที่เป็นการปรับตัวด้านจิตสังคม สร้างตามแนวคิดของของลาซาลัส และฟอล์ค โดยคะแนนอยู่ในช่วง 0-36 คะแนน

การแปลความหมายของคะแนน คือ คนสายตาเลือนรางที่ได้คะแนนรวมสูงในการปรับตัวแปลความหมายว่าคนสายตาเลือนรางบุคคลนั้นมีการปรับตัวที่ดีกว่าคนสายตาเลือนรางที่ได้คะแนนน้อยกว่า

ผู้วิจัยใช้วิธีแปลย้อนกลับ โดยนำแบบประเมินต้นฉบับ (ภาษาอังกฤษ) ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา 2 ท่าน แปลเป็นภาษาไทย ส่วนในขั้นตอนแปลกลับ ได้นำแบบประเมินชุดภาษาไทยมาแปลกลับเป็นภาษาอังกฤษโดยผู้เชี่ยวชาญอีก 2 ท่าน ทั้งนี้เมื่อนำแบบประเมินต้นฉบับและฉบับแปลเป็นภาษาไทยมาเทียบกัน พบว่าแบบประเมินฉบับภาษาไทยสามารถคงไว้ซึ่งเนื้อหาหลัก และพบความแตกต่างในเรื่องถ้อยคำที่ใช้ รวมไปถึงความสละสลวยของภาษา แบบประเมินทั้ง 2 ฉบับได้ ผ่านการทดลองนำไปทดลองใช้ ได้ค่าความเที่ยงของแบบประเมินการสนับสนุนทางสังคม = 0.91 ค่าความเที่ยงของแบบประเมินการปรับตัวต่อความพิการทางการเห็น = 0.74

ผลการศึกษา

ผู้ใหญ่ที่มีภาวะสายตาสั้นส่วนใหญเป็นเพศหญิง (ร้อยละ 51.9) อายุเฉลี่ยกลุ่มตัวอย่างคือ 41.74 ปี อายุเฉลี่ยที่เริ่มมีภาวะสายตาสั้นส่วนน้อย คือ 32.84 ปี อายุที่เริ่มมีภาวะสายตาสั้นส่วนน้อยที่สุด-มากที่สุด คือ 7-59 ปี ส่วนระยะเวลาที่มีภาวะสายตาสั้นส่วนน้อยอยู่ระหว่าง 5-9 ปี (ร้อยละ 32.6) ระยะเวลาที่มีภาวะสายตาสั้นส่วนน้อยอยู่สูงสุด-มากที่สุดคือ 1-45 ปี ด้านปัญหาการมองเห็น พบว่าการมองเห็นที่มืด/แสงสลัวมากที่สุด (ร้อยละ 82.2) รองลงมาคือการเห็นรายละเอียดของภาพ (ร้อยละ 77.4) ดังรายละเอียดตามตารางที่ 1

การสนับสนุนทางสังคมพบว่า ผู้ใหญ่ที่มีภาวะสายตาสั้นส่วนน้อยได้คะแนนรวมเฉลี่ย 106.84 คะแนน จากคะแนนเต็ม 150 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 9.41 คะแนน เมื่อเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด คือ 70-109 คะแนน แสดงว่าได้รับการสนับสนุนทางสังคมในระดับปานกลาง คะแนนน้อยที่สุด 77 คะแนน และคะแนนมากที่สุด 133

เมื่อจำแนกการสนับสนุนเป็นรายด้าน พบว่า คะแนนเฉลี่ยการสนับสนุนด้านอารมณ์ = 21.96 คะแนน จาก 30 คะแนน คะแนนต่ำสุด 14 คะแนน และคะแนนสูงสุด 30 คะแนน ส่วนคะแนนเฉลี่ยด้านการยอมรับยกย่อง = 21.74 คะแนน จาก 30 คะแนน คะแนนต่ำสุด 13 คะแนนคะแนนสูงสุด 27 คะแนน ถัดมาคือคะแนนเฉลี่ยด้านการเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัวและสังคม = 21.43 คะแนน จาก 30 คะแนน คะแนนต่ำสุด 15 คะแนน และคะแนนสูงสุด 29 คะแนน และคะแนนเฉลี่ยด้านข้อมูลข่าวสาร = 20.89 คะแนน จาก 30 คะแนน คะแนนต่ำสุด 14 คะแนน และคะแนนสูงสุด 29 คะแนน ด้านสุดท้ายคือ คะแนนเฉลี่ยด้านสิ่งของ = 20.83 คะแนน จาก 30 คะแนน คะแนนต่ำสุด 14 คะแนน และคะแนนสูงสุด 28 คะแนน รายละเอียดตามตารางที่ 2

ความสัมพันธ์ของการสนับสนุนทางสังคมในแต่ละด้านกับการปรับตัว พบว่าด้านการเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัวและสังคมมีค่าความสัมพันธ์สูงสุด ($r = 0.525$) รองลงมา คือด้านการยอมรับยกย่องและเห็นคุณค่า ($r = 0.340$) ลำดับต่อไป คือด้านอารมณ์ ($r = 0.285$) ส่วน

ด้านข้อมูล ข่าวสาร ($r = 0.258$) และด้านสิ่งของ และบริการ ($r = 0.180$) นั้นมีความสัมพันธ์เป็นอันดับต่อมา ดังรายละเอียดตามตารางที่ 3

ด้านการปรับตัวต่อความพิการทางการเห็น การศึกษาครั้งนี้พบว่า ผู้ใหญ่ที่มีภาวะสายตาสั้นส่วนน้อยคะแนนรวมเฉลี่ย 20.74 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.24 คะแนน โดยคะแนนน้อยที่สุด 14 คะแนน และคะแนนมากที่สุด 31 คะแนน

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ ผลการศึกษาพบว่าอายุที่เริ่มมีภาวะสายตาสั้นส่วนน้อย ระยะเวลาที่มีภาวะสายตาสั้นส่วนน้อย จำนวนปัญหาในการมองเห็นไม่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวของผู้ใหญ่ที่มีภาวะสายตาสั้นส่วนน้อย $r = 0.136, 0.103$ และ 0.033 ตามลำดับ ส่วนการสนับสนุนทางสังคมนั้นมีความสัมพันธ์กับการปรับตัวของผู้ใหญ่ที่มีภาวะสายตาสั้นส่วนน้อยที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 ($r = 0.412$) รายละเอียดดังตารางที่ 4

จากการสร้างสมการถดถอย การปรับตัวของผู้ใหญ่ที่มีภาวะสายตาสั้นส่วนน้อยได้สมการถดถอยเชิงเส้นเชิงเดียว (Simple linear regression) ดังนี้

การปรับตัวของผู้ใหญ่ที่มีภาวะสายตาสั้นส่วนน้อย = $5.554 + 0.142$ (การสนับสนุนทางสังคม) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยร้อยละ 17.0 รายละเอียดดังตารางที่ 5

อภิปรายผล

อายุที่เริ่มมีภาวะสายตาสั้นส่วนน้อยไม่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัว สอดคล้องกับงานของ Jadwisieniczak, Hanna,⁴ และ อรวรรณ ปิ่นสวัสดิ์³ ประเด็นสำคัญพบว่าคนสายตาสั้นส่วนน้อยไม่รู้ว่าตนเองมีภาวะสายตาสั้นส่วนน้อย จนเกิดอาการมองเห็นผิดปกติรุนแรง แล้วจึงไปพบแพทย์ ประกอบกับการขาดคะแนนอายุที่เริ่มประสบกับภาวะสายตาสั้นส่วนน้อยนั้นเป็นไปในลักษณะไม่แน่นอน

ระยะเวลาที่มีภาวะสายตาสั้นส่วนน้อยไม่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัว จากงานของ สุภาพร พุ่มพวง⁷ ได้กล่าวว่าระยะเวลาที่มีความพิการนั้นมีความสัมพันธ์กับ

ตารางที่ 1. จำนวนและร้อยละของผู้ใหญ่ที่มีภาวะสายตาเลือนราง จำแนกตามตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ เพศ อายุ อายุที่มีภาวะสายตาเลือนราง ระยะเวลาที่มีภาวะสายตาเลือนราง และปัญหาในการมองเห็น

ตัวแปรที่ศึกษา	จำนวน (129 คน)	ร้อยละ
เพศ		
หญิง	67	51.9
ชาย	62	48.1
อายุ (ปี)		
21-29	26	20.2
30-39	24	18.6
40-49	41	31.8
50-60	38	29.4
อายุเฉลี่ย 41.74 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 11.28 ปี อายุต่ำสุด-สูงสุด 21-60 ปี		
อายุที่เริ่มมีภาวะสายตาเลือนราง (ปี)		
5-14	9	7.0
15-24	26	20.2
25-34	32	24.8
35-44	36	27.9
45-54	22	17.0
55-64	4	3.1
อายุที่เริ่มมีภาวะสายตาเลือนรางเฉลี่ย 32.84 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 12.67 ปี อายุต่ำสุด-สูงสุด คือ 7-59 ปี		
ระยะเวลาที่มีภาวะสายตาเลือนราง (ปี)		
1-4	38	29.4
5-9	42	32.6
10-14	26	20.2
15-19	13	10.1
20-24	6	4.6
ตั้งแต่ 25 ปีขึ้นไป	4	3.1
มัธยฐานระยะเวลาที่มีภาวะสายตาเลือนราง 7 ปี ส่วนเบี่ยงเบนควอร์ไทล์ 3.5 ปี ระยะเวลาที่มีภาวะสายตาเลือนรางต่ำสุด-สูงสุด 1-45 ปี		
ปัญหาในการมองเห็น (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
การมองเห็นที่มีด/แสงสลับ	106	82.2
การเห็นรายละเอียดของภาพ	96	77.4
การรับรู้ความลึกต้นของพื้นผิว	95	73.6
ตาไม่สู้แสงจ้า/แสงสะท้อน	86	66.7
การปรับตัวเข้าที่มีด/สว่าง	76	58.9
แยกสีที่คล้ายกันลำบาก	74	57.4

ตารางที่ 2. คะแนนเฉลี่ย คะแนนต่ำสุด คะแนนสูงสุด ของการสนับสนุนทางสังคม จำแนกตามรายด้าน

การสนับสนุนทางสังคมในแต่ละด้าน (คะแนนเต็มด้านละ 30 คะแนน)	คะแนนรวมเฉลี่ย (คะแนน)	คะแนนต่ำสุด (คะแนน)	คะแนนสูงสุด (คะแนน)
การสนับสนุนด้านอารมณ์	21.96	14	30
การสนับสนุนด้านการยอมรับยกย่องและเห็นคุณค่า	21.74	13	27
การสนับสนุนด้านการเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว และสังคม	21.43	15	30
การสนับสนุนด้านข้อมูล ข่าวสาร	20.89	14	29
การสนับสนุนด้านสิ่งของ และบริการ	20.83	14	28

คะแนนรวมเฉลี่ยทุกด้าน เท่ากับ 106.84 คะแนน จากคะแนนเต็ม 150 คะแนน คะแนนต่ำสุด = 77 คะแนน คะแนนสูงสุด = 133 คะแนน

ตารางที่ 3. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันสำหรับการสนับสนุนทางสังคมในแต่ละด้านกับการปรับตัวต่อภาวะสายตาดูเลือนรางของผู้ใหญ่ที่มีภาวะสายตาดูเลือนราง

การสนับสนุนทางสังคมตามรายด้าน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (r)	p-value
ด้านอารมณ์	0.285	0.001**
ด้านการยอมรับยกย่องและเห็นคุณค่า	0.340	< 0.001**
ด้านการเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว และสังคม	0.525	< 0.001**
ด้านข้อมูล ข่าวสาร	0.258	0.003**
ด้านสิ่งของ และบริการ	0.180	0.042*
รวม	0.412	< 0.001**

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05, **มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตารางที่ 4. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันระหว่างอายุที่เริ่มมีภาวะสายตาดูเลือนราง ระยะเวลาที่มีภาวะสายตาดูเลือนราง จำนวนปัญหาในการมองเห็น และการสนับสนุนทางสังคมกับการปรับตัวต่อภาวะสายตาดูเลือนรางของผู้ใหญ่ที่มีภาวะสายตาดูเลือนราง

ตัวแปรที่ศึกษา	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ของเพียร์สัน (r)	p-value
อายุที่เริ่มมีภาวะสายตาดูเลือนราง	- 0.136	0.124
ระยะเวลาที่มีภาวะสายตาดูเลือนราง	0.103	0.247
จำนวนปัญหาในการมองเห็น	0.033	0.714
การสนับสนุนทางสังคม	0.412	< 0.001**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

การปรับตัวของคนพิการ ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลการศึกษา
ในครั้งนี้ โดยการสัมภาษณ์เพิ่มเติมพบว่า คนสายตา
เลือนรางนั้น มีภาวะของโรคต่าง ๆ ทำให้การมองเห็นไม่
คงที่ และมีความไม่แน่ใจในเรื่องเกี่ยวกับอาการหรือการ

ทำนายโรค ดังนั้นระยะเวลาที่ยาวนานในการรักษาโรค
ทำให้คนสายตาเลือนรางมีความเครียดมากขึ้น
จำนวนปัญหาของการมองเห็นไม่มีความ
สัมพันธ์กับการปรับตัว ข้อมูลจากการศึกษาในครั้งนี้

ตารางที่ 5. ค่าการสร้างสมการถดถอยเชิงเส้นเชิงเดียว (Simple linear regression) เพื่อทำนายการปรับตัวของผู้ใหญ่ที่มีภาวะสายตาเลือนราง

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	.412(a)	.170	.163	2.968

a Predictors: (Constant), sumss

Coefficients(a)

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients		Sig.
		B	Std. Error	Beta	t	
1	(Constant)	5.554	2.988		1.859	.065
	sumss	.142	.028	.412	5.098	.000

a Dependent Variable: sumad

พบว่า รายละเอียดของปัญหาในการมองเห็นของแต่ละข้อจะแตกต่างกัน เช่น ปริมาณความสว่าง ระยะใกล้-ไกล การปรับแสงจากสว่างไปมืด หรือ จากมืดไปสว่าง การก้าวขึ้น หรือ ก้าวลง ดังนั้นคนสายตาเลือนรางจึงมีความแตกต่างในการมองเห็น

การสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์กับการปรับตัว สอดคล้องกับ อรรถวรรณ ปิ่นสวัสดิ์³ และ Jadwisieniczak H,⁴ รวมทั้ง Virginia LG,² โดยพบว่าการสนับสนุนด้านการเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัวและสังคมมีความสัมพันธ์กับการปรับตัวมากกว่าด้านอื่น ๆ ($r = 0.525$) สาเหตุอาจเนื่องมาจาก ผู้ใหญ่ที่มีภาวะสายตาเลือนรางมีอายุระหว่าง 21-60 ปี ซึ่งเป็นวัยผู้ใหญ่ที่มีการพบปะเพื่อน การติดต่อสื่อสาร การที่ได้เป็นบุคคลที่มีสถานภาพและบทบาทที่คนอื่น ๆ ยอมรับ ตลอดจนการเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว และสังคม จึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่สามารถช่วยให้คนสายตาเลือนรางมีการปรับตัวที่ดี

สรุป

ผลการศึกษาครั้งนี้สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการทำงานของนักให้คำปรึกษาและบุคลากรที่ทำงานด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการมองเห็นในกลุ่มคนสายตาเลือนราง โดยเน้นการทำความเข้าใจ ให้ข้อมูล

ข้อเสนอแนะกับครอบครัวคนสายตาเลือนราง เช่น การปรับสถานที่พักอาศัยให้เอื้ออำนวยต่อการทำกิจกรรมเพื่อให้คนสายตาเลือนรางมีส่วนร่วมกับการชกในครอบครัว ตลอดจนทำให้ครอบครัวและคนรอบข้างมีความเข้าใจที่ถูกต้อง สามารถปฏิบัติตัวได้อย่างเหมาะสมกับคนสายตาเลือนราง

เอกสารอ้างอิง

1. Lazarus R, Folkman S. Transactional theory research on emotions and coping. EJPA 1987;1:141-69.
2. Virginia LG. The relationship between age of disability onset adaptation to disability and quality of life among older adults with physical disabilities [dissertation]. Florida Univ.; 2010.
3. อรรถวรรณ ปิ่นสวัสดิ์. ความสัมพันธ์ของปัจจัยทางประชากร ปัจจัยทางครอบครัว และแรงสนับสนุนทางสังคมกับการปรับตัวของนักเรียนวัยรุ่นที่มีความบกพร่องทางการเห็น (วิทยานิพนธ์). นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหิดล; 2550.
4. Jadwisieniczak H. The relationship between adjustment to disability and environmental factors (dissertation). Ohio Univ.; 2008.
5. กษกร ศรีสัมพันธ์. บทบาทของสมาชิกครอบครัวที่มีต่อพฤติกรรมในการเผชิญปัญหาของครอบครัว (ปริญญานิพนธ์). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์; 2537.
6. Horowitz A, Reinhardt JP. Development and validation of a short-form adaptation of the age-related vision loss scale. JVB 2007;101:146-59.
7. สุภาพร พุ่มพวง. การปรับตัวในการทำงานของคนพิการในสถานประกอบการ กรุงเทพมหานคร (วิทยานิพนธ์). นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหิดล; 2546.